

”Kiltvisterna” - om häradsgränsen mellan Norrbo och Övertjurbo.

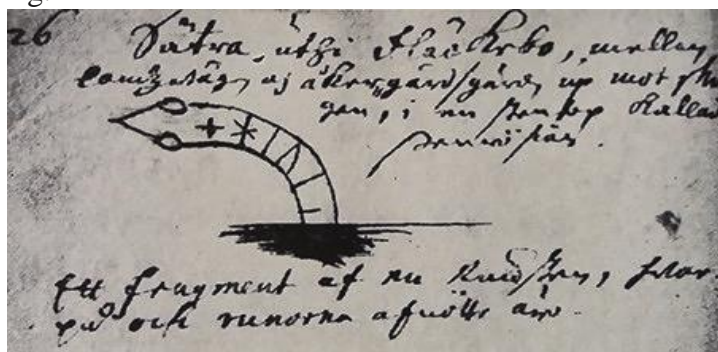
Åsen som löper förbi Boåsen och Lövåsen norrut anges i de äldsta arkivkällorna av urminnes hävd ha varit häradsgrens. Men Gussjö, Smedsbo, Tullsta, Grällsta, Gullvalla och t.o.m. Salbergets gruvjordstorp har haft sina fäbodrar på bägge sidor omkring denna ås. Med påföljd att nämnda byars anspråk på dessa marker genom tiderna markerats med ett för eftervärlden kvarstående virrvarr av rösen och stenhopar.

När man vid olika lantmåteriförrättningar under 1600-talet och fr.a. under 1700-talet försökt att utstaka gränsen mellan Norrbo och Övertjurbo häradar (=sockengränsen mellan Fläckebo och Kila) var det säkert ingen lätt uppgift att väga alla dessa anspråk mot varandra!

Den enda punkt som alla tycks ha varit eniga om är det röse längst i söder vid Sättra by som kallats Båtröset. Namnet på detta röse framgår tydligt i Lantmåteristyrelsens sockenkarta över Fläckebo år 1688. Där ser röset verkligen ut som en båt...

... och eftersom O. Celsius år 1726 noterat änden av en ur den dåvarande stenhopen uppstickande sten med en runslinga och synliga runor +HIUI..... kunde man möjligen misstänka att Båtröset i själva verket är resterna av en skeppssättning.

Teckning av runslingan, O. Celsius

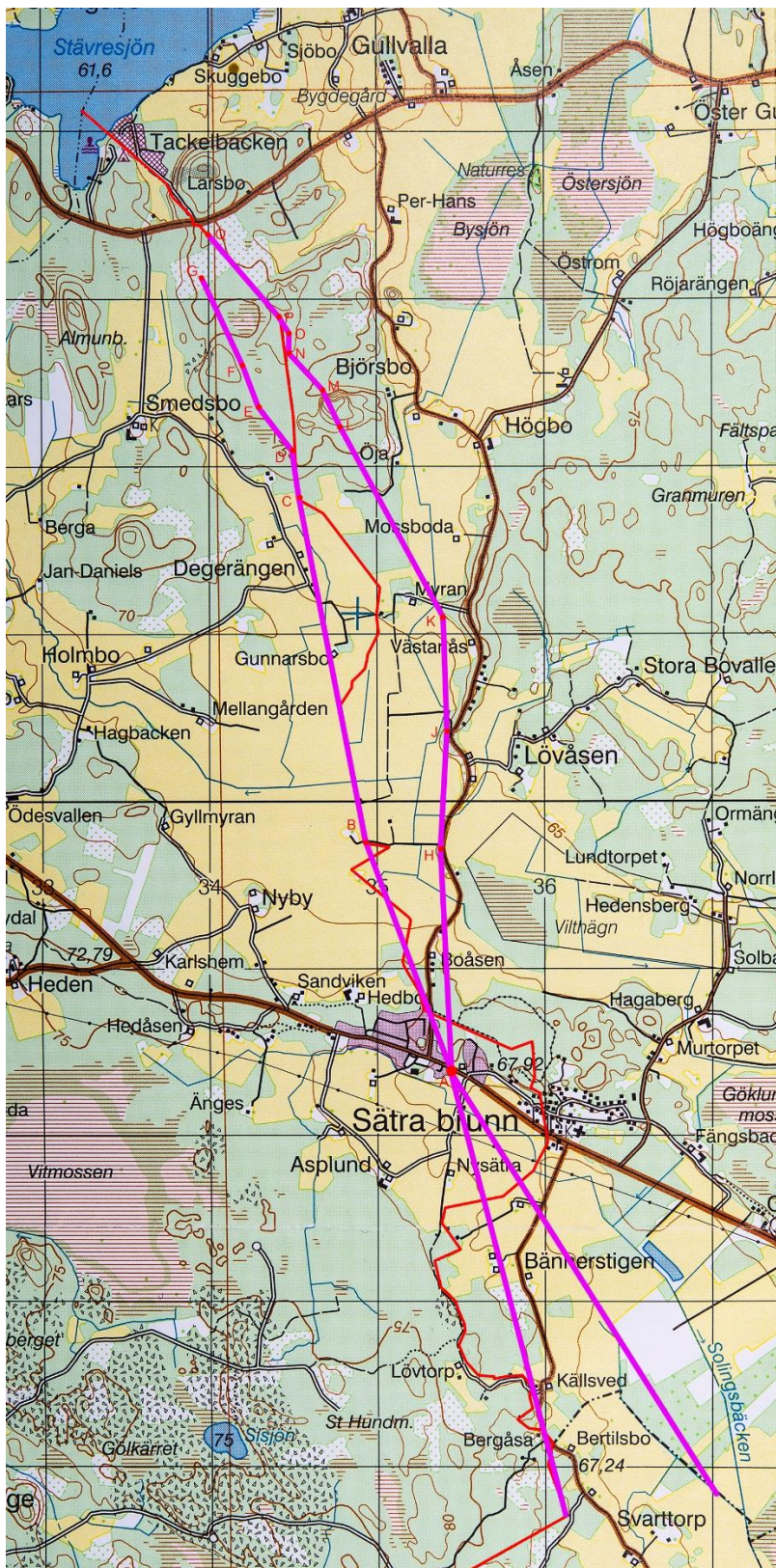
Övre text: "Sättra uti Fläckebo, mellan landsvägen och åkergårdsgården upp mot skogen, i en stenhop kallad stenrössär".

Undre text: "Ett fragment av en Runsten, varpå och runorna är avnötta"

Detta stenröse omnämns även i Lantmåteristyrelsens utredning 1747 och i Lantmåteristyrelsens karta över Hassmyra 1793 (nr.11. Häradsröset).

Det har väl i så fall funnits luckor i denna eftersom Kopparbergsvägen löpte rakt igenom. Ikullfallna (ikullvräkta) stenar i denna ev. skeppssättning utgjorde säkert ett stadigt underlag för vagnshjulen som i århundraden rullat fram här på Kopparbergsvägen!

Den nu gällande häradsgrens som i mitten av 1700-talet skulle dras åt norr från Båtröset fick alltså ta hänsyn till de olika byarnas anspråk. Exempelvis hade Gussjö och Smedsbo i höjd med Boåsen och Lövåsen intressen öster därom kring Bovallen och Boängen. Medan Kilabyarna hävdade intressen väster om åsen. Resultatet efter säkert ändlösa gränsdiskussioner blev en kompromiss varom namnet "Kiltvisten" ännu vittnar. Häradsgrensens svaga böjning åt öster i höjd med Järilsbo kan bekräfta detta. Det nu försvunna Pusttorpet kom därigenom att tillhöra Fläckebo socken.

Här visas tre olika gränsdragningar i det övre området:

Den vänstra lila linjen, A - G, är den ungefärliga gränsen som Kilafolket gjorde anspråk på.

Den högra lila linjen, A - H - Q, är den ungefärliga gränsen som Fläckebofolket gjorde anspråk på.

Söder om Båtröset fanns även ett tvistigt område enligt ovanstående karta.

Den vänstra lila linjen är den som Kilafolket gjorde anspråk på och den högra lila linjen markerar Fläckebofolkets önskemål.

Den röda sicksack-linjen är den som blev utsatt 1747 och som gäller än i dag för bägge områdena.

Om gränstvisten med Kila söderut från Båtröset:

Även när häradsgränsen skulle bestämmas söderut från Båtröset mellan Kila och Fläckebo/Haraker ned mot Romfartuna fanns motstående meningar om gränsrösen vilket orsakade ett tvistigt område även söder om Båtröset.

Och liksom vid Kilatvisten åt norr var Båtröset den enda punkt man var helt eniga om. Således bildas av de två tvistiga skogsmarkerna norr och söder om Båtröset på kartan ett område i nord-sydlig riktning med timglasliknande form. Och med Båtröset som timglasets midja. Borde tyda på att Båtröset varit allmänt accepterat som gränsröse sedan lång tid.

Vad beträffar den sydliga tvisten så pretenderade **Fläckebofolket** en från Båtröset ostligare linje över Solingemyren genom Svarttorp ned till Romfartuna.

Medan **Kilafolket** pretenderade en från Båtröset västligare linje genom Bennerstigen.

Kompromissen blev att Kila avstod ett område i hörnet Kopparbergsvägen/Bennerstigs-vägen (Asplund och Sättra ägor) medan Fläckebo avstod Bennerstigans och Källsvedets ägor och att gränsen sedan gick genom Bertilsbo till Harakersgränsen (dvs innan Harakersgränsen anslutit till häradsgränsen Norrbo/Övertjurbo).

